

Par Pētera Blūma (1938–2025) ieguldījumu ornitoloģijā

RUSLANS MATROZIS,
matruslv@inbox.lv

Foto: Alvars Ēmanis

Pēteris Blūms dzimis Liepājā 1938. gada 29. aprīlī. Par viņa vecākiem zināms, ka tēvs Nikolajs Blūms (1903–1942) bijis Latvijas armijas virsnieks, padomju okupācijas pirmajā gadā represēts, nosūtīts uz Liteni un tad 14.06.1941. pārvests uz Noriļskas labošanas nometni Krasnojarskas apgabalā, kur miris apcietinājumā 20.08.1942. Māte Marga (1911–2007) strādājusi par skolotāju. P. Blūmam bija arī vecākais brālis Zigurds (1934–2005), kas vēlākajos gados strādāja par fizikultūras skolotāju; faktiski abi bērni uzauga bez tēva.

No paša Pētera atmiņām ir zināms¹, ka par putniem viņš sāka interesēties apmēram 1950. gadā, kad dzīvoja Strazdes ciemā (Talsu rajonā). Apkārtne bija “mežonīga vieta”, bagāta ar mežiem un putniem. Pētera māte strādāja Kāķišu bērnu namā par audzinātāju. Brīvajos brīžos Pēteris sāka kolekcionēt putnu olas un ligzdas, kā pamatinformāciju izmantojams pirmskara “Latvijas putnu” monogrāfiju (Transehe, Sināts 1936). Kad Pēteris beidza Strazdes septiņgadīgo skolu, ģimene pārcēlās uz Rīgu, kur Pēteris vienu gadu (1952–1953) mācījās Rīgas 5. vidusskolas 8. klasē. Tieši tajā laikā viņš iestājās Rīgas zoodārza jauno naturālistu pulciņā, kur nodarbības vadīja aktīvie putnu pētnieki un gredzenotāji, kā, piemēram, Harijs Mihelsons (1930–1981), Georgs Lejiņš (1914–1994) un Jānis Viksne (1936–2015). Pēc zināšanu pārbaudes Pēteris aizpildīja Bioloģijas institūta Ornitoloģijas laboratorijas brīvprātīgā līdzstrādnieka reģistrācijas anketu un 1953. gada ligzdošanas sezonā sāka gredzenot

¹ Pētera Blūma atbildes e-pasta vēstule R. Matrozim (18.02.2008.), kurā viņš īsumā aprakstīja savas intereses rašanos par putniem un aktivitātes no 1950. gada līdz 1956. gadam.

Pēteris Blūms sniedz interviju žurnālistei Veltai Puriņai starptautiskās ornitologu konferences “Baltic Birds V” kuluāros. Jūrmala, 1987. gada oktobris.

No Latvijas ornitoloģijas vadošajiem pētniekiem 20. gadsimta otrajā pusē vienu no augstākajām reitinga vietām piltiesīgi ieņēma Pēteris Blūms. Pēc laikabiedru raksturojuma, viņam piemita lielas darba spējas, iniciatīva, pienākuma apziņa un milzīga neatlaidība, kas nodrošināja daudzpusīgus sasniegumus vairākos putnu izpētes virzienos gandrīz 60 gadu laikā.

Starp tiem jāpiemin viņa veiktie lauča pētījumi (1960–1971), Latvijas Valsts universitātes Zooloģijas muzeja kolekcijas sakārtošana un papildināšana (1961–1971), Papes ornitoloģiskā sta-

cionāra izveidošana un aktīvā darbība pirmajos deviņos gados (1966–1974), nacionālā putna izvēles aptaujas organizēšana (ap 1966. g.), Latvijas putnu noteicēja publicēšana (1969, 1972), ligzdojošo pīļu (īpaši brūnkakļa) pētījumi Engures ezerā (1972–1992), kā arī pīļu slazdu izgudrošana (1977) un biotehnisko pasākumu veikšana (īpaši 1981.–1983. gadā), un daudzas citas aktivitātes, ieskaitot 105 publicētus rakstus par Latvijas putniem. Neskatoties uz ievērojamiem Pētera Blūma darba rezultātiem ilglaicīgā periodā, līdz šim par viņa biogrāfiju ir publicētas vien gadijuma ziņas (Anonīms 2002; Viksne 2008), tāpēc šeit sniegsim plašāku pārskatu par šo talantīgo ornitologu.

putnus.² Nākamajos trijos gados (1953–1956) dzīvoja Talsos, mācījās Talsu vidusskolā, brīvajā laikā gredzenoja meža putnus dzīvesvietas apkārtnē. 1955. gadā ar ligumdarbu tika iesaistīts dobumperētāju monitoringā Engures ezera rietumu krasta mežos, kur izliktajos būrīšos ķēra un gredzenoja melno muškērāju un lielās zilītes mazuļus un vecos putnus.

Mācības Latvijas Valsts universitātē (1956–1961)

1956. gada rudenī Pēteris uzsāka mācības Latvijas Valsts universitātes (turpmāk – LVU) Bioloģijas fakultātē, specializējoties ornitoloģijā. Pirmo divu gadu vasaras prakses notika Tērvetē (1957) un Ogres rajonā (1958), bet 3. kursa ražošanas prakse kopā ar studiju biedru Aivaru Medni (1938) jau ar izvēlētu specializāciju tika pavadīta ūdensputnu uzskaitēs un mazuļu gredzenošanā Usmas, Puzes un Engures ezerā, vēlāk šie dati izmantoti kursa darbu sagatavošanā³. Par šo praksi Usmas ezerā publicēts stāstījums (Mednis 1960) un vēlākajos gados zinātniskā publikācija par Puzes ezera ornitofaunu (Blūms, Mednis 1972).⁴ P. Blūms piedalījās Latvijas Dabas un vēstures biedrības (dibināta 1960. gadā) Ornitoloģijas sekcijas sanāksmēs, piemēram, 16.11.1960. klātesošajiem stāstīja par mācību ekskursiju uz Baikāla ezeru,

² Pētera Blūma aizpildīta Ornitoloģijas laboratorijas brīvprātīgā līdzstrādnieka reģistrācijas anketa, 02.08.1953. Glabājas Latvijas Gredzenošanas centrā.

³ Prakses dienasgrāmata. LVU BF 3. kursa studenta Pētera Blūma. Piezīmes par ūdensputniem Usmas, Puzes un Engures ezeros. 02.06.1959.–31.07.1959. Klade, rokraksts, 72 lpp. Oriģināls glabājas pie ģimenes.

⁴ Jāatzīmē, ka prakses laikā Puzes ezerā noticis nelaimes gadījums ar LVU Bioloģijas fakultātes studentu Jāni Grīslī, kurš brīvprātīgi (nebija norikots) bija atbraucis palīdzēt kursa biedriem veikt ornitofaunas pētījumus. 21.05.1959. kopā ar P. Blūmu, ķerot pīļu mazuļus no laivas, J. Grīslis strauji sasnējis laivu uz vienu pusi, līdzsvaru zaudējis arī P. Blūms, un laiva apgāzusies 40–50 metru attālumā no krasta. P. Blūms palicis pie laivas, bet Grīslis aizpeldējies uz krasta pusi, taču pusceļā sācis saukt palīgā. Gan P. Blūms, gan A. Mednis no krasta steigušies viņam palīgā, bet nepaspējuši, jo J. Grīslis jau bija noslicis (studenta liki tikai nākamajā dienā izcēlušies ūdenslīdēji). Jāatzīmē, ka, norikojot uz ražošanas praksi, P. Blūmam un A. Mednim bija izsniegtas glābšanas vestes, bet Grīslim tādas nebija. Šo gadījumu paskaidrojuma Bioloģijas institūta direktoram aprakstīja H. Mihelsons; tas līdz šim ir vienīgais nāves gadījums Latvijā putnu gredzenošanas laikā. Lai nākotnē izslēgtu šādus nelaimes gadījumus, 30.06.1959. Bioloģijas institūts izdeva pavēli Nr. 75, ar kuru tika noteikts, ka, izmantojot ūdenstransportu dažādos pētījumos, iesaistītie obligāti jānodrošina ar glābšanas līdzekļiem, motorlaivu vadītājiem jābūt attiecīgām tiesībām un atbildībai par drošības noteikumu ievērošanu.

kuru apmeklēja 4. kursa bioloģijas studentu arodprakses ekspedīcijas laikā 1960. gada augustā. Pēc pieciem mācību gadiem 1961. gadā P. Blūms veiksmīgi aizstāvēja diplomdarbu par lauča ligzdošanas bioloģiju Engures ezerā (Redliha 1961).

Darbības gadi LVU Zooloģijas muzejā (1961–1971)

P. Blūms darba gaitas uzsāka 1961. gada aprīlī, kad tika pieņemti darbā par jaunāko zinātnisko līdzstrādnieku tikko nodibinātajā LVU Zooloģijas muzejā, kur viņš nostrādāja desmit gadus. Pēc Otrā pasaules kara LVU īpašumā bija nonākušas divu pirmskara zinātnisko institūtu (Sistemātiskās zooloģijas institūta un Salīdzināmās anatomijas un eksperimentālās zooloģijas institūta) savāktās zooloģiskās kolekcijas. No 1944. gada līdz 1961. gadam par šīm kolekcijām rūpējās viens darbinieks – zooloģijas katedras laborants Oskars Lapsiņš (1910–1961), pēc kura traģiskās nāves zooloģijas materiālu vākšanas laikā krājums palika bez uzrauga. Pateicoties Zooloģijas katedras vadītāja profesora Jāņa Lūša (1897–1979), Bioloģijas fakultātes dekānes Ritas Eglītes (1927–?) pūlēm un LVU rektora Jāņa Jurgena (1900–1983) atbalstam, Zooloģijas katedras sastāvā tika nodibināta atsevišķa struktūrvienība – LVU Zooloģijas muzejs – ar divām štata vietām, uz kurām tika pieņemti divi jaunākie zinātniskie līdzstrādnieki – entomologs un ornitologs Viktors Šmits (1912–1989; muzejā strādājis līdz 1975. gadam) un

ornitologs Pēteris Blūms. 1966. gadā pieņemti vēl divi darbinieki – jaunākā zinātniskā līdzstrādniece – entomoloģe Dzidra Velce (1937; muzejā strādājusi līdz 1970. gadam) un vecākais laborants – ornitologs Jānis Baumanis (1940–2006; uz šo amatu norikots pēc studentu sadales, strādājis līdz 1969. gada oktobrim). 1967. gadā muzeja kolektīvam pievienojās entomologs Vilhelms Tumšs (1907–1981; strādājis līdz 1975. gadam), un ar 1969. gadu darbu uzsāka ornitologs Juris Rūte (1947–2014; strādājis līdz 1985. gadam).

Šajā dzīves periodā P. Blūms strādāja pie muzeja ornitoloģiskās kolekcijas papildināšanas (arī putnu izbāšanas) un ekspozīciju iekārtošanas, vāca zooloģiskos eksponātus Latvijā un citās PSRS republikās, piemēram, 1964. gada augustā kopā ar Jāni Baltvilku (1944–2003) apmeklēja Krimu, kur ievāca ķirzakas un vaboles, bet 1969. gada augustā–septembrī notika LVU Zooloģijas muzeja darbinieku kopīga ekspedīcija uz Gruziju, kurā piedalījušies P. Blūms ar sievu Maiju, V. Tumšs, D. Velce un J. Rūte un vāktas zooloģiskās kolekcijas, un pat gredzenoti putni. Turpmākajos gados P. Blūms intensīvi strādāja pie Latvijas putnu olu zinātniskās kolekcijas izveidošanas⁵, kura tika sakārtota uz porolona paliktņiem (tos PSRS eksportēja no Norvēģijas), katrai olai izgriežot bedrīti pēc izmēriem, lai apskates laikā tās neaizribo (Blūms 1965; Pakalns 1965;

⁵ Ooloģiskā etalonkolekcija veidota, lai savāktu putnu olas no visām Latvijā ligzdojošajām putnu sugām.

Foto: Dina Ļulēja

Ornitologi atpūtas brīdī. No kreisās: krievu ornitologs Viktors Doļņiks (*Виктор Доляник*, 1937–2013), Ģirts Kasparsons (1933–2015) un Pēteris Blūms. Seminārs par putnu migrācijas izpēti un gredzenošanu Ribačijas ornitoloģiskajā stacionārā (Krievijas Kaļiņingradas apgabalā), 24.10.1961.–30.10.1961.

Foto: Juris Lipsbergs

un ģenētikas pulciņā, vadīja jauno naturālistu pulciņu pie Zooloģijas un ģenētikas katedras (pulciņā bija iesaistīti ap 30 skolnieku no Rīgas), kā arī pārbaudīja zināšanas un izsniedza gredzenus topošajiem un esošajiem putnu gredzenotājiem.

P. Blūms atrada laiku arī citām aktivitātēm, piemēram, 1970. gadā uzsāka akciju "Podiceps", kuras ietvaros Babītes un Engures ezerā vāka informācija (noņemti olu izmēri, noteikta aizperētības pakāpe u. c.) par melnkakla un ragainā dūkura ligzdošanu.⁸ 1970. gada jūnijā kopā ar J. Viksni un J. Baltvilku piedalījās Lubānas ekspedīcijā, ar motorlaivu nobraucot pa Aivieksti un tad apskatot ūdensputnu ligzdošanas biotopus ezerā. Šis brauciens bija saistīts ar t. s. Lubānas zemienes problēmas risināšanu (aizdambēšanas risinājumu realizāciju), lai samazinātu plūdu negatīvo ietekmi uz apkārtējo lauksaimniecību un mežsaimniecību (vairāk par ezera ornitofaunu sk.: Viksne 1974a, 1974b).

Šajā periodā regulāri piedalījās dažādās ornitoloģiskās konferencēs,

Putnu pētnieki un interesenti atpūtas brīdī pie Cenas tīreļa "Lielās peļķes", 11.05.1969. No kreisās: P. Blūms, Jānis Priednieks (1956), V. Bogdanovičs, Juris Rūte un Jānis Baumanis.

Baumanis 1966). Papildinot ooloģisko kolekciju, P. Blūms daudz uzmanības veltījis dumbrcāļa un mazā ormanīša ligzdošanai, par mazo ormanīti publicējis pārskatu par ligzdošanu (Blūms 1967). Putnu olu vākšanā palīdzējis arī kolēģis Viktors Šmits, kurš iepriekšējā darba vietā (no 1957. gada līdz 1961. gadam strādājis Bioloģijas institūta Ornitoloģijas laboratorijā) vāca savu privāto ooloģisko kolekciju. 1967. gadā viņi abi publicēja īsu Zooloģijas muzeja vēsturi (Šmits, Blūms 1967), un pēc astoņiem aktīva darba gadiem 1969. gada 8. februārī Zooloģijas muzejs tika atklāts vispārējai apskatei (Velce 1969).

1966. gadā P. Blūmam un J. Baumanim radās ideja par LVU Zooloģijas muzeja rakstu krājuma izdošanu. Pirmais numurs tika sagatavots 1967. gada aprīlī un 285 eksemplāros nodrukāts ar rotaprintu (LVU galvenajā ēkā), lielākā daļa tajā iekļauto rakstu (11 no 14) bija par ornitoloģiskajiem jautājumiem. Muzeja rakstu krājumi izdoti līdz 1989. gadam, kopskaitā nodrukāti 15 muzeja rakstu krājumi un seši tematiskie krājumi. Papildus muzeja fondu kārtošana un papildināšanai P. Blūms konsultēja vietējos un citu republiku studentus un citus interesentus⁶, bija iesaistīts Latvijas PSR mazās enciklopēdijas (izdota 1967.–1970. gadā) putnu sugu aprakstu sastādīšanā, vadīja mācību

prakses mugurkaulnieku zooloģijā un līdzautorībā ar kolēģiem publicēja prakses instrukciju (Eglīte u. c. 1972), bija divu diplomdarbu vadītājs (Dundure 1966; Lipsbergs 1971), stāstīja par putniem kvalifikācijas celšanas nodarbībās skolotājiem, stāstīja par putniem skolniekiem skolās (par P. Blūma lekciju Valles vidusskolā sk.: Samulēna 1968), rakstīja atsauksmes par kolēģu darbiem⁷, darbojās LVU Bioloģijas fakultātes Studentu zinātniskās biedrības zooloģijas

⁷ Piemēram: Lūsis J., Blūms P. 1967. Atsauksme par Latvijas PSR ZA Bioloģijas institūta ornitologu grupas 1966. g. darba atskaiti. 10.04.1967. Mašīnraksts, 3 lpp. / Blūms P., Baumanis J. 1969. Atsauksme par K. Grigūļa aprakstu sēriju Latvijas dabas un vēstures kalendāram "Četri gada laiki un 12 mēneši". 19.12.1969. Mašīnraksts, 3 lpp. (abas glabājas R. Matroža arhīvā).

⁸ Rezultāti palika nepublicēti, bet saglabājusies P. Blūma pierakstu klade ar nosaukumu: "1970. Babītes ez., Engures ez., Ikšķiles salas Daugavā. Podiceps akcija (auritus + nigricornis)". Glabājas R. Matroža arhīvā. Svarīga nepublicēta informācija par abu sugu ilglaicīgajām ligzdošanas vietām, jo mūsdienās šīs sugas vairs neligzdo abos piejūras ezeros.

⁶ Autora arhīvā glabājas vairākas P. Blūma 1961.–1962. gadā rakstītas, Jānim Baltvilkam (1944–2003) adresētas vēstules, kurās viņš konsultēja topošo ornitologu par iestāšanāsiem LVU.

Latvijas nacionālā putna – baltās cielas – tēla "neformālā" popularizēšana: uz Zooloģijas muzeja biļetena vāka (1967), Bioloģijas institūta Ornitoloģijas laboratorijas logotipā (Виксне 1976) un Latvijas jauno ornitologu amatieru II konferences nozīmītē (1979).

semināros un sanāksmēs (lielākoties ar referātiem): seminārā par putnu gredzenošanu (Ribačijas ornitoloģiskajā stacionārā, 1961), Vissavienības ornitologu konferencēs (III, Līvīdā, 1962; IV, Alma-Atā (mūsdienās Almati), 1965), Baltijas ornitologu konferencē (V, Tartu, 1963; VII, Rīgā, 1970), Vissavienības sanāksmē par padomju ūdensputnu resursu ģeogrāfiju (I, Maskavā, 1965) un Baltijas putnu migrācijas komisijas plenārsēdē (XIII, Engures ezerā, 1967), kā arī LVU konferencēs (XXIV, 1964; XXVI, 1966; XXVIII, 1968).

Latvijas nacionālā putna izvēle

Starptautiskās Putnu aizsardzības padomes (*International Council for Bird Preservation*, dibināta 1922. gadā) XII konferencē (Tokija, 1960) katrai valstij ieteica izvēlēties nacionālo putnu sugu, kuru izmantot putnu popularizēšanas un aizsardzības propagandai. Aptauju par mūsu nacionālo putnu sugu organizēja P. Blūms un J. Baumanis, aptaujājot gan ornitologus, gan amatierus (putnu gredzenotājus), un tika izvēlēta baltā cielava. Diemžēl vairs nav zināms gads, kad notika šī aptauja, jo tās materiāli nav saglabājušies. Tas varēja būt 1966. gadā (J. Baumanis visu 1965. gadu pavadīja armijā, bet ar nākamo gadu uzsāka darba gaitas LVU Zooloģijas muzejā). Pēc P. Blūma atmiņām, oficiālu vēstuli Starptautiskajai Putnu aizsardzības padomei nosūtīja LVU Zooloģijas katedras vadītājs Jānis Lūsis (tas varēja būt ap 1969. gadu). Par nožēlu jāsecina, ka nacionālā (politiskā) līmenī Latvijas nacionālais putns netika pieņemts uzreiz, kā tas notika Igaunijā un Lietuvā; par baltās cielavas izvēli mūsu plašsaziņas līdzekļos nav publicētas ziņas. Tomēr, vismaz sākot ar 1967. gadu un līdz 70. gadu vidum, vairāki mūsu ornitologi (piemēram, P. Blūms, J. Baumanis, J. Lipsbergs, M. Grīnvalde) nēsāja uz virsjakām uzšuves ar baltās cielavas zīmējumiem, lai veicinātu nacionālā putna atpazīstamību, un sugas zīmējums rotāja LVU Zooloģijas muzeja

Pēteris Blūms un Jānis Viksne V Vissavienības ornitologu konferences ekskursijas laikā lles Alatau (*Защитный Анamay*) kalnu grēdā pie Alma-Atas pilsētas (Kazahstānā), 06.09.1965.–07.09.1965. Foto autors nezināms.

rakstu krājumus⁹. Tikai trešās atmodas laikā 1988. gadā baltā cielava oficiāli atzīta par Latvijas nacionālo putnu (Viksne 1990).

Latvijas putnu noteicējs (1969, 1972)

Viens no putnu vērotāju kustības bremsējošajiem faktoriem Latvijā 20. gs. 60. gados bija moderna putnu noteicēja trūkums latviešu valodā. 1956. gada novembrī Egona Tauriņa (1907–1989) publicētais Latvijas putnu noteicējs (Tauriņš 1956) bija vei-

dots pēc jau novecojušas sistēmas, jo putnu noteikšanas tabulas sastādītas, tos turot rokās, ar iespēju detalizēti izpētīt putna apspalvojumu, izmērus un svaru. Tādu noteicēju varēja izmantot sagūstīto vai nošauto putnu noteikšanai, piemēram, strādājot pie muzeju kolekciju papildināšanas. Kad 1966. gadā Zooloģijas muzeja kolektīvam pievienojās ornitologs Jānis Baumanis, viņi abi ar P. Blūmu uzsāka darbu pie moderna putnu noteicēja sastādīšanas, izveidojot struktūru, sadalot tekstus starp autoriem. Vislielākā problēma bija ar ilustrācijām, jo tolaik Latvijā labu zīmētāju animālistu nebija. Tāpēc putnu noteikšanas zīmējumus izgriezā un samontēja no diviem ārzemēs publicētiem Eiropas

⁹ Jāatzīmē, ka baltās cielavas zīmējums uz vāka izvietots krājuma laidienos, kuros bija nodrukāti raksti par putniem: Nr. 1 (1967), Nr. 2 (1968), Nr. 5 (1970), Nr. 7 (1971), Nr. 9 (1972), Nr. 12 (1975), kā arī uz atsevišķa rakstu krājuma vāka (1979).

putnu noteicējiem, kurus tajā laikā varēja dabūt. Viens no tiem bija vācu ornitologa Volfganga Makača (*Wolfgang Makatsch*, 1906–1983) Vācijas Demokrātiskajā Republikā 1966. gadā izdots noteicējs (Makatsch 1966), kuru interesenti varēja iegādāties ārzemju grāmatnīcā “Globuss” Rīgā, otrs – ASV ornitologa un mākslinieka Rodžera Pītersona (*Roger Tory Peterson*, 1908–1996) Lielbritānijā 1959. gadā izdotā Eiropas putnu noteicēja 2. izdevums (Peterson, Mountfort, Hollom 1959; jāpiezīmē, ka Pītersons jau no 1934. gada savos publicētajos putnu noteicējos izmantoja putnu sugu atšķiršanas zīmējumus, uz vienas lapas uzzīmējot vienas grupas sugas, kā arī atšķirības pēc dzimuma un vecuma); šo Londonā izdoto putnu noteicēju vietējie ornitologi varēja saņemt tikai kā dāvinājumu no ārzemju kolēģiem, atklātā pārdošanā Latvijā tas nav bijis¹⁰. Pēc trijiem darba gadiem Latvijas putnu noteicējs tika publicēts 1969. gada rudenī (Baumanis, Blūms 1969a; 15 000 eks. metienā), bet otrs, papildinātais izdevums iznāca 1972. gadā (Baumanis, Blūms 1972; 30 000 eks. metienā). Jāatzīmē, ka grāmatu izmantoja vairākas putnu novērotāju paaudzes, arī šo rindiņu autoram Rīgas antikvariātā “Planēta” 80./90. gadu mijā nopirktais “Baumaņa un Blūma” noteicējs bija pirmā putnu sugu, dzimuma un vecuma atšķiršanas rokasgrāmata. To pirmajos putnošanas gados bieži izmantoju dabā.

Lauča pētījumi (1960–1971)

Bioloģijas institūta Ornitoloģijas laboratorijas pētnieki 1958. gadā sāka ligzdojošo piļu pētījumus Engures ezerā, kur tika izveidots ornitoloģiskais stacionārs, pārsvarā ar uzsvāru uz medību sugu izpēti, lai palielinātu medību saimniecības resursus, jo šādiem pētījumiem valsts piešķīra finansējumu. Tāpēc P. Blūms saņemtiem pētījumiem izvēlējās populāru medību sugu – lauci, par kuru tolaik bija uzkrāts samērā maz zinātniskās

informācijas. Pirmie dati par ligzdošanas bioloģiju ievākti jau 1958. gadā. P. Blūms pastiprināti vācis informāciju 1960. un 1962. gada sezonā, bet visaktīvākā izpēte notika 1964.–1968. gadā Engures un Babītes ezerā, koncentrējoties uz jauno un pieaugušo putnu masveida gredzenošanu, ligzdotāju skaita noteikšanu, izplatības noskaidrošanu un ligzdošanas bioloģijas izpēti. Minētajos piejūras ezeros, kur novērots liels ligzdojošo lauču skaits, no maija līdz jūlijam veiktas ligzdojošo lauču uzskaites parauglaukumos, vēlāk uzskaitīti datus ekstrapolējot uz visu ezera teritoriju. Latvijas ornitologu izgudrota un praksē veiksmīgi pielietota ūdensputnu mazuļu gredzenošanas metode un izstrādāta ūdensputnu olu aizperētības pakāpes noteikšanas metodika

(Леиньш и др. 1965; Blūms 1989)¹¹, sākot ar 1962. gadu, ļāvusi masveidā gredzenot mazuļus un izsekot putnu sezonālo pārvietošanos, iegūt datus par mirstību, dzīves ilgumu un citiem aspektiem. Lai palielinātu apgredzenoto lauču skaitu, tika izmantots inkubators, kurā ievietotas īsi pirms šķilšanās no ligzdām izņemtas olas (uz laiku tās samainot ar citām olām vai mulžām), bet pēc mazuļu apgredzenošanas tie tika atgriezti ligzdās. Rezultātā ievērojami pieauga apgredzenoto lauču skaits, piemēram, 1925.–1958. gadā Latvijā kopskaitā apgredzenoti tikai 224 lauci un

¹¹ Sākot ar 1974. gada aprīli, BIOL uzsāka vākt ziņas par citu putnu sugu ligzdošanas bioloģiju, interesentiem izsūtīt sagatavotu metodiku, olu aizperētības pakāpes noteikšanas instrukciju un speciāli izveidotas ligzdu kartiņas uz biežāka papīra (izdrukāts 30 000 eks., papildu metiens līdzīgā apjomā nodrukāts 1988. gadā).

Draugi – lauča pētnieki Pēteris Blūms un Jānis Baumanis uz saliņas Kaņiera ezerā, ap 1969. gadu. Foto autors nezināms.

¹⁰ Svarīgi paskaidrot, ka PSRS pievienošanās Vispārējai autortiesību konvencijai (*Universal Copyright Convention*, stājās spēkā 1955. gadā) notika tikai 1973. gadā, tāpēc ārzemju autoru publicēto putnu zīmējumu izmantošana šim darbam (1969, 1972) nebija juridiski aizliegta, kaut gan pēc būtības bija autortiesību pārkāpums.

iegūtas 16 kontroles (Блум 1962a), bet 1959.–1971. gadā – 9345 lauči un 954 kontroles. Vēl P. Blūms pētīja starpsugu attiecības ligzdošanas periodā, pamatojot vai noraidot ūdensputnu mednieku viedokļus par lauča kaitīgumu citām ligzdojošajām ūdensputnu sugām, vāca ziņas par sugas barošanās objektiem, pēc gredzenoto lauču kontrolēm izpētīja mirstības apmērus un iemeslus, kā arī sugas nozīmi medību saimniecībā.

Pirmos lauča pētījumu rezultātus P. Blūms publicēja jau 1962. gadā un 1963. gadā (Блум 1962b, 1963a), balstoties arī uz pamatīgu literatūras apskatu. Vēlākajos gados ar referātiem uzstājās dažādās konferencēs, kur prezentēja rezultātus par lauču postembrionālo attīstību (Блум 1963b, 1964). Jāatzīmē, ka P. Blūma kolēģis Jānis Baumanis savam diplomdarbam bija izvēlējis lauča bioloģijas pētījumus (Бауманис 1964; Baumanis 1964), noskaidrojot ligzdotāju izplatību un skaitu Latvijas mērogā, veicot dīkssaimniecību darbinieku aptauju 1964. gadā (Блум, Бауманис 1965). Viņi abi pētīja starpsugu attiecības – lauču agresiju pret apkārt ligzdai ligzdojošajām ūdensputnu sugām (Блум, Бауманис 1966; Бауманис, Блум 1966), balstoties uz gredzenošanas rezultātiem. 1970. gadā P. Blūms publicēja plašākus pārskatus par lauča migrācijām un sezonālo pārvietošanos (Блум 1970c, 1970d).

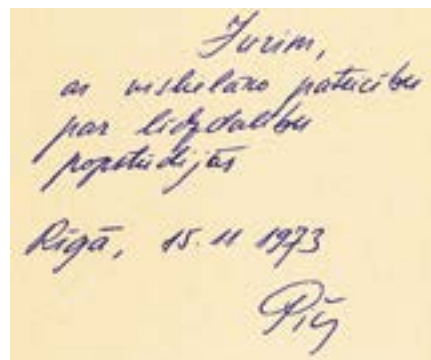
Desmit aktīvas darbības gados P. Blūms savāca par lauča ligzdojošās populācijas skaitu, bioloģiju un saimniecisko nozīmi pietiekami daudz zinātniskās informācijas, ar ko pietika disertācijas uzrakstīšanai (Блум 1970b), kuru P. Blūms veiksmīgi aizstāvēja Tartu Valsts universitātē 18.06.1970. Darba zinātniskais vadītājs bija krievu ornitologs Jurijs Isakovs (*Юрий Андреевич Исаков*, 1912–1988), oponenti – igauņu ornitologs Ēriks Kumari (*Eerik Kumari*, 1912–1984) un Jānis Vīksne. Lai padarītu sava pētījuma rezultātus pieejamus citiem pētniekiem, uz disertācijas pamata (ar papildu datiem par 1970. gadu un 1971. gadu) P. Blūms

sagatavoja un 1973. gada novembrī krievu valodā publicēja zinātnisku monogrāfiju par lauci (Блум 1973; izdota 1000 eks.). Turpmākajos gados P. Blūms ar mērķtiecīgiem lauča lauka pētījumiem nenodarbojās, bet publicēja divas populārzinātniskas publikācijas par lauča nozīmi medību saimniecībā (Blūms 1971, 1976a), 1975.–1985. gadā kā viens no vadošajiem lauča pētniekiem bija Starptautiskā Ūdensputnu pētīšanas biroja (IWRB) lauču pētniecības grupas koordinators (Blūms 1976b, 1977), kā arī līdzautorībā ar vācu ornitologu Haincu Licbarski (*Heinz Litzbarski*, 1940–2023) publicēja apjomīgu pārskatu par lauča migrācijām no Austrumeiropas valstīm (Блум, Лицбарский 1982).

Papes ornitoloģiskā stacionāra dibināšana un darbība (1966–1974)

Ideja par nepieciešamību Latvijā izveidot ornitoloģisku stacionāru, lai varētu veikt gar piekrasti migrējošo putnu uzskaites un gredzenošanu, ornitologu aprindās radās jau kopš 20. gs. 50. gadu beigām, bet realizējās 1966. gadā, kad P. Blūms kopā ar J. Baumanī bija aizbraukuši uz Papi, kur divas dienas ar tikliem ķēra un gredzenoja migrējošos putnus. Otrais tā gada brauciens, piedaloties arī J. Baltvilkam, notika 21.–23. oktobrī; pētnieki piecās dienās apgredzenoja kopskaitā 517 putnus, līdz beidzās

1973. gadā publicētās monogrāfijas par lauci vāks. No R. Matroža bibliotēkas. P. Blūma dāvinājuma ieraksts šajā monogrāfijā savam draugam Jurim Lipsbergam (1939–2020) ar pateicību par palīdzību lauču pētījumos. To viņš parakstīja ar savu iesauku “Pičs”, kuru lietoja vismaz kopš 1965. gada.

putnu gredzenu krājums.¹² Iedvesmojoties no pirmā gada lieliskajiem putnu ķeršanas rezultātiem, jau nākamajā, 1967. gadā tika uzsākta pētījumu stacionāra iekārtošana putnu masveida gredzenošanai, uzbūvēta gredzenošanas mājiņa (to nosauca par “Regulus”, pēc visvairāk šajā vietā noķertās sugas – zeltgalviša), piedzīvota gadsimta vētra (Baltvilks, Matrozis 2017), bet pa ziemu turpat Papes ciema ziemeļu daļā sagatavoti priežu masti lielajam murdam. 1968. gada aprīlī P. Blūms un J. Baumanis pēc privāta uzaicinājuma apmeklēja poļu stacionāru Helas pussalā (Baltijas jūras piekrastē pie Gdaņskas)¹³, kur iepazinās ar t. s. “Baltijas akcijas” (*Akcja Bałtycka*)¹⁴ darba metodēm un kolēģiem, ar kuriem iepriekš tikai sarakstījušies. Tajā gadā no Engures ezera uz Papi

¹² Par otrā brauciena mērķi P. Blūms savā vēstulē (datēta ar 16.10.1966.) rakstīja J. Baltvilkam: “Sestdien biju uz pārrunām ar Hariju. Mēs ar Baumi laimam brauksim uz Papi ķert Jūsu kantorim sarkanriķes, jo darbaspēka trūkuma dēļ Jūs nevarot to atļauties un bez tam nevienam no Jūsējiem neesot atļaujas uz Papes aizliegto zonu.” Vēstule glabājas R. Matroža arhīvā.

¹³ Jāatzīmē, ka P. Blūmam bija problēmas ar vietējām varas iestādēm, kuras vilcinājās noformēt viņam izbraukšanas dokumentus, aizbildinoties ar padomju cilvēka “necienīgu rīcību”, jo viņš bija šķīries. Šādiem cilvēkiem raksturojumā nereti piešķir apzīmējumu “morāli nestabils” (морально неустойчив), un tas apgrūtināja iespēju tikt izlaistam uz ārzemēm.

¹⁴ “Baltijas akcija” ir poļu ornitologu programma, lai pētītu putnu migrāciju Polijas Baltijas jūras piekrastē. Iniciatīvas pirmsākumi meklējami Varšavas Universitātes Bioloģijas pētniecības grupas studentu nometnēs. Pirmā šāda nometne notika 1960. gada rudenī, un tās rezultāti iedvesmoja “Baltijas akcijas” programmas izveidi, kas sākās 1961. gada rudenī. Kopš tā laika Helas strēlē (pussalā) Baltijas jūrā izveidots putnu stacionārs, kur līdz mūsdienām notiek putnu gredzenošana un citi ornitoloģiskie pētījumi.

Ļemot verā gredzenoto putnu apjoma ievērojamo pieaugumu, mūsu pētnieki paši bija organizējuši “Maskavas” gredzenu izgatavošanu (reizēm tumšajā laikā pēc aktīvas gredzenošanas dienas izgatavojot gredzenus nākamajai dienai) un putnu mazo tiklu izgatavošanu no rūpnieciski ražotiem brētliņu tikliem¹⁶. Nepieciešamības gadījumā P. Blūms vairākkārt ar savu motociklu braucis uz Ribačiju pēc papildu gredzeniem. Īpaši jānorāda, ka ilgus gadus Papes ornitoloģiskais stacionārs bija bez finansiāla atbalsta, lielākoties visi darbi veikti, balstoties uz iesaistīto kolēģu entuziasmu un par pašu līdzekļiem, tāpēc daudz laika aizņēma tieši dažādu darbības nodrošināšanai nepieciešamu materiālu sagādāšana – no naglām, dēļiem, vadiem, tikliem līdz putnu gredzenu alumīnijam.¹⁷ Ar laiku Bioloģijas

¹⁷ Apmāinai pret citiem stacijas darbībām nepieciešamajiem materiāliem reizēm izmantoja LVU Zooloģijas muzeja darbiniekiem izsniegto spirtu zooloģisko kolekciju vākšanai.

A man with a beard, wearing a brown jacket, holds a small owl on his hand. A circular patch on his jacket sleeve shows a silhouette of a bird. An inset image shows a magnified view of this patch.

institūta Ornitoloģijas laboratorijā pārņēma no Zooloģijas muzeja Papes stacionāru un sākuma gadus, tieši pateicoties P. Blūma pūlēm, un sagādātajiem celtniecības materiāliem uzbūvēja arī ornitologu koka mājiņas un citas konstrukcijas. Šīs dzīvojamās mājiņas vēlāk nosauca par “Blūma prospektu”. 1974. gada vasarā tuvāk jūrai pie “Jukumiem” uzbūvēts otrais lielais murds, šajā procesā aktīvi iesaistoties arī Jurim Rūtem, kurš apbraukāja Rīgas zvejnieku kolhozu noliktavas, sagādāja jaunus tīklus, kurus pēc nepieciešamajiem izmēriem sašuva Raudas putnu stacionārā un gatavo konstrukciju pārveda un uzstādīja Papē.

stacijas darba rezultātus zinātniskajos un populārzinātniskajos rakstos latviešu, angļu un krievu valodā (Blūms, Baumanis, Baltvilks 1967; Blūms, Baumanis 1968; Baumanis, Blūms 1969b; Blūms 1970; Blūms, Baumanis, Rūte 1970; Baumanis, Blūms 1970; Блум, Бауманис, Липсберг, Руте 1970; Baumanis, Blūms 1971a, 1971b; Blūms, Baumanis, Lipsbergs, Rūte 1971; Blūms 1973), aprakstīja pirmās ziņas par divu Latvijas ornitofaunai jaunu sugu (Sibīrijas ķauķīša un dzeltensvītru ķauķīša) konstatēšanu Parē (Блум 1970a). Šajos gados Papes stacijas rezultāti izmantoti trīs LVU diplomdarbu sastādīšanā (Krone 1969; Grīnvalde 1972; Liepniece 1972). Sākot ar 1975. gadu, P. Blūms vairs nepiedalījās Papes ornitologu darbībā, koncentrējot spēkus citiem pētījumiem.

Darbs Bioloģijas institūta Ornitoloģijas laboratorijā (1971–1993)¹⁸

1971. gada 10. jūnijā P. Blūms uzsāka darba gaitas kā jaunākais zinātniskais līdzstrādnieks (ar mēnešalgu 200 rubļi; 1981. gadā tika paaugstināts par vecāko zinātnisko līdzstrādnieku ar algu 300 rubļi), sākumā vēl t. s. “Kaķu mājā” Vecrīgā, bet ar 1972. gadu jaunajā institūta ēkā Salaspilī. Ņemot vērā pieredzi darbā ar ūdensputniem, viņš iesaistījās dažādos pētījumos Engures ornitoloģiskajā stacionārā. Pirmajos divos gados (1971–1972) piedalījās pētījumos par lielā ķīra mazuļu navigācijas un orientācijas spējām (Виксне, Блум, Балтвилкс 1972, 1974, 1978), iesaistījās spalvmetošo gaigalu uzskaitēs jūras piekrastē 1971. gada jūlijā (Viksne 1992). 1972. un 1973. gadā piedalījās pētījumos par migrāciju teritoriālo sadalījumu Latvijas teritorijā un gredzenošanas datu apstrādē un pats veica vizuālus novērojumus Mērsragā 1972. gada vasaras sezonā (Блум, Виксне, Липсберг 1976).

No 1972. gada piedalījās ūdensputnu pētījumos par populāciju pašregulācijas spējām Engures ezerā; sākot ar 1974. gadu, par galveno izpētes sugu P. Blūms izvēlējās brūnkaķi, pie ligzdu uzskaitēm un mazuļu gredzenošanas piesaistot kolēģus (piemēram, Aivaru Petriņu) un brīvprātīgos palīgus – skolniekus (piemēram, Uģi Bergmani¹⁹), kuri vasaras mēnešus pavadīja ezerā, palīdzot putnu pētniekiem. Par brūnkaķa pētījumu rezultātiem P. Blūms 1981.–1990. gadā līdzautorībā publicēja vairākus rakstus (Петриньш, Блум 1981; Петриньш, Блумс, Меднис 1981; Блум, Меднис, Петриньш 1982; Блум, Бауманис, Лея 1986; Блум, Меднис 1986; Blūms, Baumanis 1990), bet sadarbībā ar citu valstu pētniekiem – čehu ornitologu Karel

Hudecu (*Karel Hudec*, 1927–2017) un K. Kozeleku (*K. P. Kozellek*) apkopja ziņas par šīs sugas migrācijām no Austrumeiropas reģiona (Блум, Козеллэк, Худец 1989).

Engures ornitologi ligzdojošo pīļu mātīšu gredzenošanai kopš 1961. gada izmantoja pārsitamus automātiskus slazdus, kurus izvietoja uz ligzdām (Меднис, Блум 1976). Šādus slazdus izvietoja uz cietzemes (uz salām), bet līdzīgu konstrukciju ar koka rāmi – arī uz sliksnām, kurās bez pīlēm ligzdoja arī kaijveidīgie putni, kuru mazuļi bieži traucēja ķert perējošo pīļu mazuļus. Šāda ķeršanas metode perējošām pīlēm bija vairāk traucējoša, tāpēc, lai samazinātu riskus, P. Blūms kopā ar kolēģiem 1977. gadā uzsāka darbu pie drošākas slazda konstrukcijas – apaļā būra (ar kritošajām durvīm) perējošo mātīšu ķeršanai uz ligzdām, kā arī pie slazda konstrukcijas pīļu tēviņu ķeršanai ligzdošanas laikā²⁰. Faktiski vietējiem apstākļiem tika pielāgoti citu ārzemju pētnieku izstrādāti līdzīgi slazdi, veicot izmaiņas konstrukcijas izmēros un veiksmīgi tos aprobējot Engures ezerā un Nagļu zivju dīķos; tas ļāva publicēt abu konstrukciju aprakstus un trīs sezonu (1978–1980)

²⁰ Engures ornitologu žargonā saukts par “Blūma priekameitu slazdu”.

1986. gada maijā izdotās monogrāfijas (800 eks. metiens) par ilglaicīgajiem migrējošo pīļu populāciju ekoloģijas pētījumiem vāks. No R. Matroža bibliotēkas.

gredzenošanas rezultātus starptautiskā žurnālā (Blums *et al.* 1983).

Daudzus gadus P. Blūms iesaistījās arī biotehniskajos pasākumos, kurus Engures ezerā veica, lai uzlabotu ūdensputnu ligzdošanas sekmes, veidojot aizsardzību pret plēsējiem vai mākslīgas ligzdošanas vietas. Viens no plašāk zināmajiem pēc viņa iniciatīvas realizētajiem projektiem ir mākslīgu saliņu izveidošana Engures ezerā ap Lielrovi, kad pēcligzdošanas sezonās (1981.–1983. gadā.) ar buldozeru atdalīja daļu no salas un izveidoja 76 mazas saliņas, kur, pateicoties jaunizveidotajiem apstākļiem, ievērojami pieauga ligzdojošo pīļu skaits un to ligzdošanas sekmes (Blūms 1983; Mednis 1984; Блум, Меднис 1984; Blums, Mednis 1991).

Arī šajā darbības periodā P. Blūms aktīvi ar referātiem piedalījās daudzos padomju ornitologu pasākumos: Baltijas ornitologu konferencēs (VIII, Tallinā, 1972; X, Jūrmalā, 1981; XI, Tallinā, 1983), Vissavienības ornitologu konferencēs (VI, Maskavā, 1974; VIII, Kišinevā, 1977; IX, Ļeņingradā, 1986), Vissavienības seminārā par pašreizējo ūdensputnu resursu stāvokli Maskavā (Maskavā, 1984), Baltijas putnu migrācijas komisijas plenārsēdēs (XIX, Tallinā, 1974; XXVII, Talsos, 1983), Vissavienības I skola-seminārā (Odesā, 1977), LDPAB republikāniskajā apspriedē par faunas aizsardzību intensīvas tautsaimniecības attīstības apstākļos (Rīga, 1987), kā arī pasākumos ar ārzemju kolēģu piedalīšanos: Starptautiskajā Baltijas baseina ornitologu konferencē (“Baltic Birds I”, Tallinā, 1974; “Baltic Birds V”, Jūrmalā, 1987), XVIII Starptautiskajā ornitoloģijas kongresā (Maskavā, 1982), Starptautiskajā simpozijā par ūdensputnu izplatības, migrācijas un dzīvotņu kartēšanu (Aluštā, 1976) un padomju un somu VI Ornitologu dienās (Pērnāvā, 1979). Vēl mūsu ornitologi bija iesaistīti pētījumos padomju un dāņu apkārtnēs vides aizsardzības programmā, kas ļāva oficiāli apmainīties ar pētnieku vizītiem; šīs programmas ietvaros P. Blūms 1979. gadā un 1983. gadā apmeklēja Dāniju, kur nolasīja trīs zinātniskus

¹⁸ P. Blūma darbības raksturošanai BIOL darbības gados izmantoti arī viņa raksturojumi, datēti ar 06.1974., 03.1977., 25.04.1980., 12.1981. un 04.1986., kuri glabājas R. Matroža arhīvā.

¹⁹ Labākajiem palīgiem ornitologi centušies palīdzēt iestāties LVU Bioloģijas fakultātē, piemēram, ir saglabāties šāds raksturojums: Viksne J., Blūms P. 1981. Raksturojums (Bergmanis Uģis) iesniegšanai LVU Uzņemšanas komisijā. Mašīnraksts, 1 lpp. (09.07.1981.). Uģis Engures ezerā strādājis par palīgstrādnieku 1978.–1979. gadā.

Foto: Viesturs Klimpiņš

Ornitologu un citu putnu draugu kopbilde uz peldošās mājas Kuģa Engures ezerā sakarā ar ievērojamu notikumu – dāņu ornitologa Jorgena Foga (*Jørgen Fog*) vizīti, 23.06.1978. Padomju gados Engures ezers bija faktiski slēgtā pierobežas zonā, kurā ārzemniekus nelaida, tāpēc šī vizīte bija īpašs notikums, kuram pamatīgi gatavojās (t. sk. izmazgāja Kuģi). Pirmajā rindā no kreisās: Voldemārs Rēders (1953), Aivars Mūrmanis, Aivars Petriņš (1951), Ainārs Vanags, Alvis Reinbergs (1959), Jānis Viksne, Pēteris Blūms, Armands Rēķis (1964–2020), Jānis Baumanis, igauņu ornitologs Vilju Lillehts (1939); otrajā rindā no kreisās: Dzintars Broks, Ivars Sutris, Harijs Mihelsons, Zaiga Petriņa, Jorgens Fogs, Ilze Medne, Leo Zemītis (1931–?), L. Zemiša sieva, Antra Stipniece (1962), Daiga Maļinovska, Helēna Dundure un Aivars Mednis.

referātus. Savukārt 1984. gadā trīs mūsu ornitologi (J. Viksne, J. Baumanis un P. Blūms) apmeklēja starptautisko ornitologu konferenci “Baltic Birds IV” Zviedrijā.

20. gs. 70.–80. gados zinātnisko institūciju darbiniekiem pieprasīja sabiedriskā kārtā piedalīties arī dažādās ar savu profesiju saistītās aktivitātēs, tāpēc P. Blūms vadīja mācību prakses LVU Bioloģijas fakultātes studentiem (vismaz 1974. gadā), vadīja diplomdarbus par ūdensputniem – Voldemāra Rēdera diplomdarbu par pīļu ligzdu postījumiem (Rēders 1976) un Aivara Petriņa diplomdarbu par brūnākļa ligzdošanas bioloģiju (Petriņš 1979), rakstīja atsauksmes²¹,

²¹ Piemēram: Blūms P. (arī turpmāk, ja nav norādīts citādi). Atsauksme par GNP ekskursiju vadītāja A. Reinberga 1982. gada atskaitē. 04.04.1983. Mašīnraksts, 2 lpp. / Atsauksme par apskatu “Retie augi un dzīvnieki” zooloģisko daļu “Retie augi un aizsargājami dzīvnieki”. 20.02.1986. Mašīnraksts, 1 lpp. / Atsauksme par Teiču rezervāta zinātniskā darba atskaites par 1985. gadu ornitoloģisko un terioloģisko daļu. 16.06.1986. Mašīnraksts, 4 lpp. / Atsauksme par V. Klimpiņa fotoalbumu “Latvijas putni” (izdevniecība “Avots”, Rīga, 1986. g.). 1987. g. aprīlis. Mašīnraksts, 2 lpp. / Atsauksme par J. Kaca grāmatas “Putnu valoda” manuskriptu. 25.12.1987. Mašīnraksts, 2 lpp. / Blūms P., Viksne J., Vilka I., Baumanis J., Liepa V., Kacs J., Priednieks J. Recenzija par Z. Spura “Putnu nosaukumu vārdnīca piecās valodās” manuskriptu. 15.02.1988. ▶

vadīja nodarbības jauno ornitologu pulciņā pie fakultātes, vadīja kursa darbus, publicēja populārzinātniskus rakstus (piemēram, par putnu aizsardzību: Блюм 1971), sniedza intervijas un piedalījās putnu dienu pasākumos, no angļu valodas pārtulkoja britu zooloģa Morisa Bērtona (*Maurice Berton*, 1898–1992) populārzinātnisko grāmatu “Putnu dzīve” (Bērtons 1986; 60 000 eks. metiens). Papildus darbojās koordinācijas padomē “Zooloģiskie pētījumi Latvijas PSR”, Dabas resursu problēmu sekcijas zinātniskajā padomē, Bioloģijas institūta tehnisko darbinieku atestācijas komisijā, Latvijas ornitofaunistikas komisijā, ZA Ornitoloģiskās terminoloģijas apakškomisijā (priekšsēdētājs), bet Vissavienības līmenī – Baltijas putnu migrācijas komisijā (vairākus gadus kopš 1971. gada) un putnu gredzenošanas metodiskās koordinācijas padomē.

Mašīnraksts, 7 lpp. / Blūms P., Mednis A. Atsauksme par Slīteres Valsts rezervāta 1988. g. zinātniskā darba atskaites nodaļu “Vistveidīgo putnu uzskaites Slīteres Valsts rezervātā 1988. g.” (autors V. Skuja). 05.05.1989. Mašīnraksts, 2 lpp. / Viksne J., Blūms P. Atsauksme par A. Siliņa grāmatu “Medības – jā vai nē?” 10.11.1989. Mašīnraksts, 3 lpp. Visas minētās atsauksmes glabājas R. Matroža arhīvā.

Par Pētera Blūma ģimeni zināms, ka 1963. gadā viņš bija precējies, laulībā piedzima meita Zanda (1964), bet ģimenes dzīve drīz izjuka. Savukārt 1969. gadā P. Blūms apprecējās ar Maiju (dz. Gulāne, 1946), šajā ģimenē piedzima dēli – Ronalds (1970) un Jānis (1973), kuri bērnības vasaras bieži ar tēvu pavadīja Engures ornitoloģiskajā stacionārā. Vēl būtu jāatzīmē, ka Pēteris Blūms ilgus gadus brīvajā laikā nodarbojās ar sportu, aizrāvās ar maratonu²² un desmitciņu, darbojās Bioloģijas institūta fizikultūras kolektīva padomē, piedalījās Zinātņu akadēmijas meistarsacensībās volejbolā un basketbolā.

Sadarbība ar ārzemju kolēģiem un darbs ASV

P. Blūms bija viens no aktīvākajiem Ornitoloģijas laboratorijas darbiniekiem, kuri sarakstījās ar ārzemju kolēģiem. Jauns sadarbības impulss radās 1986. gada maijā, kad tika nodrukāta monogrāfija par migrējošo pīļu populāciju ekoloģiju Latvijā, balstoties uz 23 gadus (1961–1983) veiktu pīļu pētījumu rezultātiem, lielākoties Engures ezerā (Михельсон, Меднис, Блум 1986)²³. Šo monogrāfiju nosūtīja daudzajiem pīļu pētniekiem Rietumeiropā un ASV, ar to uzsākot apmaiņu ar zinātnisko literatūru un citu informāciju. 1988. gadā jūlijā PSRS triju nedēļu ilgā tūrē apmeklēja ornitologs Kristiāns Dau (*Christian P. Dau*) no Aļaskas. Tas bija iespējams, pateicoties ASV un PSRS valdības vēl 1972. gadā noslēgtajai vienošanās par sadarbību vides aizsardzībā, kur viens no punktiem paredzēja pētnieku apmeklējumu iespējas. Zināmā mērā pateicoties P. Blūma uzaicinājumam, ASV ornitologs kopā ar drošības dienesta pārstāvi apmeklēja arī Engures ezeru un Bērziema jūrmaļu.

80. gadu otrajā pusē P. Blūmu vairākkārt aicināja uz dažādiem

²² P. Blūms pat publicēja rakstu par skrīšanas kustību ASV: Blūms P. Kā skrien Amerikā. *Padomju Jaunatne*, 11.04.1987.

²³ 1988. gada janvārī šis darbs (divi autori – A. Mednis un P. Blūms, jo trešais autors – H. Mihelsons miris 1981. gadā) tika izvirzīts LPSR Zinātņu akadēmijas prēmīšanai, bet prēmija netika piešķirta. Prēmīšanai sagatavotie dokumenti glabājas R. Matroža arhīvā.

zinātniskiem pasākumiem ārzemēs, bet to neatļāva drošības iestādes (čekiisti). Tomēr perestroikas pēdējos gados spiediens no varas puses atslāba, un 1989. gadā notika vairākas vizītes: 19.01.–20.03. P. Blūms ceļoja pa Austrāliju, vēl pirms tam viņam izdevās nokārtot braucienu uz Japānu, pat nesaņemot formāli nepieciešamo piekrišanu no Bioloģijas institūta čekista V. Romanovska, un 5.–6. aprīlī P. Blūms piedalījās simpozijā par savvaļas dzīvniekiem Tokijā ar referātu “Par dažu Eiropas pīļu izplatību lielos attālumos, piezīmes par migrācijas ceļiem no Sibīrijas uz Japānu”. Tā paša gada maija beigās Latviju apmeklēja zviedru ornitologs Vikings Olsons (*Viking Olsson*, 1921–2014), kuru Jānis Viksne “nelegāli” (nesaskaņojot ar pieminēto V. Romanovski) ar savu auto aizveda uz Engures ezeru. Pēc atgriešanās mājās Olsons vietējā ornitoloģiskajā žurnālā publicēja pārskatu par putnu pētījumiem; ilustrācijās var redzēt arī P. Blūmu, kas izrādīja viņam pīļu pētnieku darba gaitas un izmantoto ekipējumu (Olsson 1989). Vēl 1989. gadā septembrī Francijas ūdensputnu mednieku žurnālā mūsu pīļu pētnieki franču valodā publicēja pārskatu par dažu Eiropas pīļu dispersiju (Blums, Mednis, Baumanis 1989). 2.–5. oktobrī P. Blūms

Astrahaņā ar referātu uzstājās Starptautiskajā Ūdensputnu pētīšanas biroja organizētajā simpozijā par ūdensputnu populāciju pārvaldību, kurā piedalījās vairāk nekā 150 zinātnieku, daudzi no ārzemēm (Blūms, Viksne 1990).

1990. gada rudenī (15.10.–16.11.) P. Blūms pēc Misūri Universitātes (*Gaylord Memorial Laboratory, University of Missouri-Columbia*) uzaicinājuma un piešķirtā finansējuma apmeklēja ASV, kur tikās ar vietējiem pīļu pētniekiem, uzstājās seminārā ar referātu par Engures ezera apsaimniekošanu, uzlabojot apstākļus ligzdojošajiem ūdensputniem. No Amerikas P. Blūms atveda 25 disketes, no tām piecas bija ar programmu un zinātniskajiem datiem.²⁴ Vēl 12.–15. septembrī Zviedrijā kopā ar Jāni Viksni ar referātiem piedalījās seminārā par mitrājiem. Savukārt 1991. gada 2.–5. jūlijā Engures ornitoloģiskajā stacionārā notika seminārs par ūdensputniem, kuru apmeklēja ornitologi no Misūri Universitātes Brūss Dagers (*Bruce D. Dugger*) un Lī Fredriksons (*Leigh H. Fredrickson*, 1939).²⁵

²⁴ Par disketēm informācija no Ļeņingradas lidostas muitai adresētas oficiālās vēstules (14.11.1990.), kuru parakstījis ornitologs Džeimss Nikolss (*James D. Nichols*).

²⁵ Viņi sagatavoja semināra komentārus: Fredrickson L. H., Dugger B. D. 1991. Engure Marsh Workshop. 2–5.07.1991. Comments, 5 p.

Sadarbība ar Misūri Universitāti turpinājās, un 1991./1992. gada mijā P. Blūms tika komandēts uz turieni uz ilgāku laiku (ap trim mēnešiem), apmeklēja daudzus mitrājus, uzstājās ar referātu par Latvijas ūdensputnu izpēti un biotehniskajiem pasākumiem. Savukārt 1992. un 1993. gada ligzdošanas sezonā Brūss Dagers Engures ezerā piedalījās pīļu pētījumos. 1993. gadā februārī P. Blūmu uzaicināja uz pastāvīgu darbu Misūri Universitātē, un viņš kopā ar sievu emigrēja uz ASV un Latvijā atgriezās 2016. gada septembrī. Svarīgi atzīmēt, ka darbības gados ASV – 1994.–2004. gadā – P. Blūms ar modernām metodēm apstrādāja Engures ezera pīļu pētījumu datus un kopā ar kolēģiem (lielākoties ar Aivaru Medni) publicēja vismaz 20 zinātniskus rakstus, iepazīstinot ar šiem pētījumiem angļu valodā lasošos speciālistus.

2018. gada notikumi

Pēc atgriešanās Latvijā pirmajos gados P. Blūms piedalījās arī vietējos ornitologu pasākumos. P. Blūms neliedza savu padomu šī pārskata autoram vēsturiskās fotogrāfijās iemūžinātu notikumu aprakstīšanā pēc atmiņas, kad viesojos pie viņa 11.02.2018., un ļāva ieskenēt Engures ezera pētījumu diapozitīvus no viņa arhīva. 2018. gada 23. martā par mūža sasniegumiem putnu pētīšanā vairāk nekā 50 gadu laikā P. Blūms tika ievēlēts par LOB goda biedru, un 17. aprīlī LU Dabas mājā notika P. Blūma lekcija “Koku piles un cekulainās gauras populāciju ekoloģijas pētījumi ASV, 1996–2010”, kura tika arī ierakstīta video. Tā paša gada 13. novembrī sakarā ar P. Blūma un A. Medņa 80. dzīves jubileju un LOB goda biedru statusu interviju ar abiem ierakstīja Agnis Bušs un Māra Janaus (Bušs, Janaus 2018). Vēlākajos gados veselības problēmu dēļ P. Blūms maz komunicēja ar kolēģiem.

Paldies Aivaram Petriņam un Mārai Kazubiernei (caur viņu arī Maijai Blūmai ar dēliem) par precizējumiem Pētera Blūma biogrāfijas sastādīšanas laikā.

P. Blūms ar speciālajiem “Pesolo” svariņiem nosver brūnkakļa tikko šķīlušos mazuli. Engures ezers, 1990. gads. Foto autors nezināms.

Literatūra

- Anonīms 2002. Pēteris Blūms. Latvijas enciklopēdija. 1. sējums. Rīga, SIA "Valērija Belokoņa izdevniecība": 717.
- Baltvilks J., Matrozis R. 2017. Viesuļvētra. 1967. gada 18.–21. oktobris. Pape–Rīga. *Putni dabā* 80 (2017/4): 31–35.
- Baumanis J. 1964. Novērojumi par lauča (*Fulica atra* L.) bioloģiju dažos LPSR ūdensbaseinos. LVU diplomdarbs.
- Baumanis J. 1966. Aug muzeja krājumi. *Padomju Students*, 08.12.1966.
- Baumanis J., Blūms P. 1969a. Latvijas putni. Rīga: Liesma, 179 lpp.
- Baumanis J., Blūms P. 1969b. Latvian section. *The Ring* 59: 213.
- Baumanis J., Blūms P. 1970. Akcja Baltycka. Sekcja lotewska. *Notatki ornitologiczne* 11: 58.
- Baumanis J., Blūms P. 1971a. Operation Baltic 1969. Latvian Section. *The Ring* 67 (2): 130–131.
- Baumanis J., Blūms P. 1971b. Operation Baltic 1970. Latvian Section. *The Ring* 68–69 (3/4): 164–165.
- Baumanis J., Blūms P. 1972. Latvijas putni. Otrais, papildinātais izdevums. Rīga: Liesma, 179 lpp.
- Bērtons M. 1986. Putnu dzīve. Rīga: Liesma, 63 lpp.
- Blūms P. 1965. LVU Zooloģijas muzejs. *Padomju Students*, Nr. 3 (08.02.1965.): 4.
- Blūms P. 1967. Mazais ormanītis (*Porzana parva* Scop.) Latvijā. *Zooloģijas muzeja biļetens* 1: 89–90.
- Blūms P. 1970. Baltijas operācija Latvijā. *Padomju Jaunatne*, Nr. 221 (11.11.1970.): 4.
- Blūms P. 1971. Vai laucis ir kaitīgs medību saimniecībā? *Lauku Dzīve* 6: 34–35.
- Blūms P. 1973. Lielais gājputnu ceļš. *Zinātne un Tehnika* 9: 18–21.
- Blūms P. 1976a. Laucis – perspektīvs medību putns. *Mežsaimniecība un mežrūpniecība* 2: 17–19.
- Blūms P. N. 1976b. Coot Research Group (Report 1976). *IWRB Bulletin* 41/42: 65–66.
- Blūms P. 1977. Coot Research Group (Report at XXIII Executive Board meeting of IWRB). *IWRB Bulletin* 43/44: 51.
- Blūms P. 1983. Ūdensputnu saglabāšana – starptautisks uzdevums. *Zinātne un Tehnika* 11: 14–16.
- Blūms P. 1989. Savvaļas putnu olu aizperētības pakāpes noteikšana. *Putni dabā* 2: 123–125.
- Blūms P., Baumanis J. 1968. Baltijas operācija Latvijā 1967. gada rudenī. Pārskats par putnu ķeršanu un gredzenošanu. *Zooloģijas muzeja raksti* 2: 7–18.
- Blūms P., Baumanis J. 1990. Migrations and geographical distribution of Pochard and Tufted Duck populations in the USSR. *Baltic Birds* 5. Vol. 1: 49–57.
- Blūms P., Baumanis J., Baltvilks J. 1967. Migrējošo putnu ķeršana ar tikliem 1966. g. rudenī Latvijā. *Zooloģijas muzeja biļetens* 1: 103–106.
- Blūms P., Baumanis J., Lipsbergs J., Rūte J. 1971. Baltijas operācija Latvijā 1969. un 1970. g. Pārskats par putnu ķeršanu un gredzenošanu. *Zooloģijas muzeja raksti* 7: 5–35.
- Blūms P., Baumanis J., Rūte J. 1970. Baltijas operācija Latvijā 1968. g. rudenī. Pārskats par putnu ķeršanu un gredzenošanu. *Zooloģijas muzeja raksti* 5: 7–19.
- Blūms P., Mednis A. 1972. Puzes ezera ornitofauna (novērojumi ligzdošanas periodā). *Zooloģijas muzeja raksti* 9: 55–65.
- Blūms P., Mednis A. 1991. Management of islands for breeding waterfowl on Engure Marsh, Latvia. In: Finlayson C. M., Larsson T. (ed.), *Wetland management and restoration*. Solna: 128–134.
- Blūms P., Mednis A., Baumanis J. 1989. Dispersion a longue distance de quelques espèces de canards d'Europe. *La sauvagine et sa chasse* 309: 44–51.
- Blūms P. N., Reders V. K., Mednis A. A., Baumanis J. A. 1983. Automatic drop-door traps for ducks. *Journal of Wildlife Management* 1: 199–203.
- Blūms P., Viksne J. 1990. Management of breeding habitats for waterfowl in Latvia. In: Matthews G. T. V. (ed.), *Managing Waterfowl Populations*, IWRB: 196.
- Bušs A., Janaus M. 2018. Piles abpus okeānam. Saruna ar Aivaru Medni un Pēteri Blūmu. *Putni dabā* 83 (2018/3): 18–22.
- Dundure H. 1966. LLA mācību-pētījumu paraugsaimniecības "Vecauce" zivju diķu un to piekrastes ornitofauna. LVU diplomdarbs.
- Eglīte R., Kudule M., Redliha A., Blūms P. 1972. Mācību prakses instrukcija mugurkaulnieku zooloģijā. Rīga, 88 lpp. (Šīs instrukcijas tulkojums krievu valodā publicēts 1976. gadā.)
- Grinvalde M. 1972. Dendrofilo putnu (Sylviinae, Muscicapinae, Troglodytidae, Emberizidae) rudens migrācijas Papē. LVU diplomdarbs.
- Krone L. 1969. Papes jūrmalā migrējošo putnu helminti. LVU diplomdarbs. Darba vadītājs Gunārs Daija.
- Liepniece M. 1972. Dendrofilo putnu (Picinae, Turdinae, Aegithalidae, Paridae, Certhidae) rudens migrācijas Papē. LVU diplomdarbs.
- Lipsbergs J. 1971. Paugurknābja gulbja *Cygnus olor* Gm. izplatība un bioloģija Latvijā. LVU diplomdarbs, 259 lpp.
- Makatsch W. 1966. Wir bestimmen die Vögel Europas. Radebeul: Neumann Verlag, 508 S. (Cik zināms, grāmatnīcā "Globuss" varēja nopirkt 1. (1966) un 3. (1977) šīs grāmatas izdevumu. Aut. piez.)
- Mednis A. 1960. Kurzemes ezeros. *Padomju Students*, Nr. 12 (07.04.1960.): 3.
- Mednis A. 1984. Bagātība ne tikai šodienai. *Dzimtenes Balss*, Nr. 16 (19.04.1984.): 4.
- Olsson V. 1989. Faglar och fagelstudier i Lettland. *Var Fågelvärld* 48 (6): 357–361.
- Pakalns K. 1965. Rīgā būs zooloģijas muzejs. *Dzimtenes Balss*, Nr. 20 (08.05.1965.): 8. (Publicētajā attēlā – J. Lūsis, P. Blūms un V. Šmits. Aut. piez.)
- Peterson R. T., Mountfort G., Hollom P. A. D. 1959. A Field Guide to the Birds of Britain and Europe. 2nd edition. London & Glasgow.
- Petriņš A. 1979. Brūnkakļa (*Aythya ferina* L.) ligzdošanas bioloģijas īpatnības atkarībā no mātītes vecuma. LVU diplomdarbs.
- Redliha A. 1961. Diplomdarbi jau aizstāvēti. *Padomju Students*, Nr. 18 (25.07.1961.): 4.
- Rēders V. 1976. Pīļu ligzdu postījumi Engures ezerā. LVU diplomdarbs.
- Samulēna S. 1968. Interesants sarīkojums. *Komunisma Uzvara*, 18.04.1968.: 3.
- Šmits V., Blūms P. 1967. P. Stučkas Latvijas Valsts universitātes Bioloģijas fakultātes Zooloģijas muzeja īsa vēsture. *Zooloģijas muzeja biļetens* 1: 6–10.
- Tauriņš E. 1956. Aves – Putni. Grām.: Tauriņš E., Ozols E. (red.), Latvijas PSR dzīvnieku noteicējs. II. Mugurkaulnieki, Rīga, Latvijas Valsts izdevniecība: 76–223.
- Transehe N., Sināts R. 1936. Latvijas putni. Rīga: Mežu Departaments, 361 lpp.
- Velce D. 1969. Biologu velte universitātes jubilejai. *Padomju Students*, Nr. 23 (13.03.1969.): 2. (Pārpublicēts: Velce D. 1969. Kāda Rīgas muzeja biogrāfija. *Dzimtenes Balss*, Nr. 19 (09.05.1969.): 8.)
- Viksne J. 1974a. Lubānas ezers kā ūdensputnu dzīves vieta. Lubānas zemienes problēma un tās risinājums, Rīga, Liesma: 43–47.
- Viksne J. 1974b. Lubānas ezera perspektīvas ūdensputnu medību saimniecībā. Lubānas zemienes problēma un tās risinājums, Rīga, Liesma: 158–162.
- Viksne J. 1990. Latvijas nacionālais putns. *Latvijas Daba* 1: 4–5.
- Viksne J. 1992. Moulting Goldeneye at the Gulf of Riga, Latvia. *IWRB Seaduck Bulletin* 1: 48–50.
- Viksne J. 2008. Pēterim Blūmam – 70. *Putni dabā* 2008/1: 3.
- Бауманис Я. 1964. Территориальное поведение лысухи (*Fulica atra*). XXIV научно-методическая конференция ЛГУ им. П. Стучки, Рига: 18.

- Бауманис Я. А., Блум П. Н. 1966. Межвидовые отношения лысухи и других водоплавающих птиц в период размножения. XXVI научно-методическая конференция ЛГУ им. П. Стучки, Рига: 15–16.
- Блум П. Н. 1962а. Результаты кольцевания латвийских пастушковых. Миграции водоплавающих и прибрежных птиц Латвийской ССР, Рига: 71–76.
- Блум П. Н. 1962b. Материалы по биологии лысухи в Латвийской ССР. Материалы III Всесоюзной орнитологической конференции, Львов, том 1: 42–43.
- Блум П. Н. 1963а. Лысуха в Латвии. *Орнитология* 6: 272–279.
- Блум П. Н. 1963b. Опыт изучения постэмбрионального развития лысухи в природных условиях. Тезисы докладов V Прибалтийской орнитологической конференции, Тарту: 16–17.
- Блум П. Н. 1964. Опыт изучения постэмбрионального развития лысухи в природных условиях. XXIV научно-методическая конференция ЛГУ им. П. Стучки, Рига: 17–18.
- Блум П. 1970а. Пеночка-зарничка и корольковая пеночка – новые виды в фауне Латвии. *Zoologijas muzeja raksti* 5: 99.
- Блум П. Н. 1970b. Численность, биология и хозяйственное значение лысухи (*Fulica atra* L.) в Латвийской ССР. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата биологических наук. Тарту, 20 стр.
- Блум П. Н. 1970с. О смертности лысух в Латвии (по данным кольцевания). Материалы VII Прибалтийской орнитологической конференции, том 2, Рига: 49–53.
- Блум П. Н. 1970d. Сезонное размещение и миграции латвийских лысух по данным кольцевания. Материалы VII Прибалтийской орнитологической конференции, том 2, Рига: 54–57.
- Блум П. 1971. Жить ли орлану-белохвосту? *Советская молодежь*, Nr. 173 (04.09.1971.): 4.
- Блум П. Н. 1973. Лысуха (*Fulica atra* L.) в Латвии. Рига: Зинатне, 155 стр. (Recenzija: Anonymous 1974. The Coot (*Fulica atra* L.) in Latvia. *Vogelwarte* 27: 225–226.)
- Блум П. Н., Бауманис Я. А. 1965. Распространение и численность лысухи в Латвии. География ресурсов водоплавающих птиц в СССР, том 1, Москва: 80.
- Блум П. Н., Бауманис Я. А. 1966. Межвидовые отношения лысухи и других водоплавающих птиц в период размножения. Материалы VI Прибалтийской орнитологической конференции, Вильнюс: 12–13.
- Блум П. Н., Бауманис Я. А., Лея П. К. 1986. Натальная и гнездовая филопатрия селезней мигрирующих нырковых уток в Латвии. В кн.: Изучение птиц СССР, их охрана и рациональное использование, том 1, Ленинград: 82–83.
- Блум П., Бауманис Я., Липсберг Ю., Руте Ю. 1970. Некоторые результаты отлова и кольцевания птиц во время осенней миграции в пос. Папе (1966–69 гг.). Материалы VII Прибалтийской орнитологической конференции, том 2, Рига: 58–61.
- Блум П., Вискне Я., Липсберг Ю. 1976. Территориальное распределение и количественная характеристика видимой миграции сухопутных птиц в Латвии. В кн.: Миграции птиц, Таллин, Валгус: 37–41.
- Блум П. Н., Козеллэ К. П., Худец К. 1989. Красноголовый нырок – *Aythya ferina* (L.). В кн.: Миграции птиц Восточной Европы и Северной Азии. Пластинчатоклювые, Москва, Наука: 63–135.
- Блум П. Н., Лицбарский Х. 1982. Лысуха – *Fulica atra* L. В кн.: Миграции птиц Восточной Европы и Северной Азии. Хищные – журавлеобразные, Москва, Наука: 209–273.
- Блум П. Н., Меднис А. А. 1984. Опыт создания искусственных островов для гнездования водоплавающих птиц в Латвии. В кн.: Современное состояние ресурсов водоплавающих птиц, Москва: 280–282.
- Блум П. Н., Меднис А. А. 1986. Гнездовой паразитизм нырковых уток в Латвии. В кн.: Изучение птиц СССР, их охрана и рациональное использование, том 1, Ленинград: 83–84.
- Блум П. Н., Меднис А. А., Петриньш А. Я. 1982. Возрастные аспекты размножения нырковых уток. XVII Международный орнитологический конгресс. Тезисы докладов и стендовых сообщений, Москва, Наука: 133.
- Вискне Я. А. 1976. Институт биологии АН Латвийской ССР. Лаборатория орнитологии. В кн.: Кольцевание в изучении миграций птиц фауны СССР, Москва, Наука: 38–41.
- Вискне Я., Блум П., Балтвилкс Я. 1972. Ориентационное поведение птенцов озерной чайки (*Larus ridibundus*). Тезисы докладов VIII Прибалтийской орнитологической конференции, Таллин: 28–29.
- Вискне Я., Блум П., Балтвилкс Я. 1974. О способностях нелетных птенцов озерной чайки возвращаться к гнезду. Материалы 6-ой Всесоюзной орнитологической конференции, Москва, 1–5 февраля 1974 г., том 2, Москва, МГУ: 163–165.
- Вискне Я. А., Блум П. Н., Балтвилкс Я. Т. 1978. Ориентационное поведение птенцов озерной чайки (*Larus ridibundus*). В кн.: Ориентация птиц, Рига, Зинатне: 7–24.
- Леиньш Г. Т., Климпиньш В. А., Михельсон Х. А., Блум П. Н. 1965. Кольцевание только что вылупившихся утят и пуховиков лысухи. (Методические указания). В кн.: Ресурсы водоплавающей дичи в СССР и их воспроизводство, том 5, Москва: 55–60.
- Меднис А. А., Блум П. Н. 1976. Отлов населяющих уток и их птенцов. В кн.: Кольцевание в изучении миграций птиц фауны СССР, Москва, Наука: 157–167.
- Михельсон Х. А., Меднис А. А., Блум П. Н. 1986. Популяционная экология мигрирующих уток в Латвии. Рига: Зинатне, 111 стр. (Recenzija: Wilson M. G. 1987. Mihelsons H. A., Mednis A. & Blūms P. 1986. Population Ecology of Migratory Ducks in Latvia. *Ibis* 129 (1): 131.)
- Петриньш А. Я., Блум П. Н. 1981. Особенности морфологических и репродуктивных показателей самок красноголового нырка в зависимости от возраста. X Прибалтийская орнитологическая конференция. Тезисы докладов, том 2, Рига: 162–164.
- Петриньш А. Я., Блум П. Н., Меднис А. А. 1981. Особенности морфологических и репродуктивных показателей самок нырковых уток в зависимости от возраста. В кн.: Экология и охрана птиц, Кишинев, Штиинца: 174.

Summary

On the contribution of Pēteris Blūms (1938–2025) to ornithology /Ruslans Matrozis/

Pēteris Blūms (29.04.1938–03.10.2025) was one of the leading Latvian ornithologists in the second half of the 20th century. According to his contemporaries, he possessed great work capacity, initiative, sense of duty and enormous perseverance, which resulted in versatile achievements in several areas of bird research over a period of almost 60 years. We should mention his studies of the Coot (1960–1971), the work in organizing and supplementing the collection of the Zoological Museum of the Latvian State University (1961–1971), the establishment of the Pape ornithological station and its active operation in the first nine years (1966–1974), the organization of a national bird selection survey (in 1960s), the publication the Latvian Bird Identification Guide (1969/1972), the research of nesting ducks (especially the Pochard) in Lake Engure (1972–1992), as well as the invention of duck traps (1977), the implementation of biotechnical measures in Lake Engure (especially in 1981–1983) and many other activities, including 105 published articles on Latvian birds. For his long-term contribution to ornithology, in 2018 he was elected an Honorary Member of the Latvian Ornithological Society.